

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Хрисула Атанас Недялкова

на дисертационен труд на тема:

СОЦИАЛНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИ МОДЕЛ ЗА ВКЛЮЧВАНЕ НА ДЕЦА ОТ РАННА ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ В ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ФОРМИ НА ПРЕДУЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ

за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

Област на висше образование: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика)

Университет: СУ „Св. Климент Охридски“

Факултет: Факултет по науки за образованието и изкуствата

Катедра: Предучилищна и медийна педагогика

Докторант: Снежана Истилиянова Радева

Научен ръководител: проф. д-р Любослава Димитрова Пенева

1. Съответствие на процедурата с действащата нормативна уредба

Като член на научно жури, определено със заповед № РД-38-790 от 23.12.2025 г. на Ректора на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, получих всички документи и материали, необходими за процедурата за придобиване на ОНС „доктор” от Снежана Истилиянова Радева. Те отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св. Климент Охридски“ и доказват, че отделните етапи от индивидуалния план на докторантката са реализирани успешно.

2. Общо биографично представяне на кандидата (образование, квалификации, професионален опит и др.)

Снежана Истилиянова Радева получава диплома за степен Бакалавър по Предучилищна и начална училищна педагогика в СУ "Св. Климент Охридски" (2013 г.), диплома за ОКС Магистър по Мениджмънт в предучилищните заведения – СУ "Св. Климент Охридски" (2015 г.). Семестриално завършила е и магистърска програма „Детско-юношеска и училищна психология“ (2016 г.)

От 2016 г. Снежана Радева е редовен докторант в катедра „Предучилищна и медийна педагогика“ на Факултета по науки за

образованието и изкуствата на СУ „Св. Климент Охридски“ по професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика).

Трудовата си кариера Снежана Радева стартира през 2012 г. в Института за изследване на населението и човека - БАН– София в качество на координатор и изследовател в подкрепа на създаването на стандарти за ранно детско развитие. Следват позициите: училищен възпитател в занималня – 35 СОУ "Добри Войников", София – 2013/2014 г.; социален работник в Каритас София – 2014/2015 г.

Същевременно заема и позициите: Национален координатор за създаване на скрининг тест за тригодишни деца в Институт за изследване на населението и човека – БАН – София, 2013/2018 г.; консултант по ранно детско развитие в Детски фонд на ООН - УНИЦЕФ България –2013/2021 г. -ръководител Програма "Ранно детско развитие" в Детски фонд на ООН - УНИЦЕФ България –2021 г. и продължава.

Притежава и сертификат от лятно училище в гр. Колчестър, Обединено кралство на тема: Приложни изследователски методи с труднодостъпни и скрити популации.

3. Актуалност на проблематиката на дисертационния труд

Въпреки повишеното внимание през последните години на проблема за ранното детско развитие, резултатите в социален и в педагогически контекст продължават да са неудовлетворителни. Обхватът на децата от ранна предучилищна възраст в съществуващите институционални форми на предучилищно, а и на училищно образование е все още нисък. Същевременно качествени и приложими програми и модели за ранно детско развитие са рядкост.

Затова основната цел на изследването на докторантката, а именно: да се разработи, приложи и оцени ефективността на социално-педагогически модел за подкрепа на деца в ранна предучилищна възраст, в това число и деца, живеещи в рискова среда, прави темата не само дисертабилна, а и значима.

4. Структура и съдържание на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е структуриран съобразно научните стандарти, които се изискват за този вид разработка. Познаването на проблематиката и ангажираността на докторантката са видни.

Съдържанието му включва: увод, програмна ориентация на изследването, 6 глави, заключение и изводи, литература и приложения. Дисертационният труд е с общ обем 326 страници, от които 276 страници основен текст, 9 страници библиография и 36 страници приложения. Текстът включва 66 таблици и 25 фигури. В библиографията са включени 194 източника, от които 23 на кирилица, 71 на латиница и 100 нормативни и други национални и международни документа.

В дисертационния труд не е констатирано плагиатство.

5. Научно- теоретични и практико-приложни приноси

Приемам и потвърждавам приносите, отразени от докторантката, като поставям акцент на приносите, които отразяват основните постижения в дисертационния труд, както следва:

Съвременните теории за защита на правата на децата – на всички деца, но особено на тези от уязвими социални групи – изискват единство в действията на педагогическия и на социалния фактор, но политиките и действията на институциите не винаги успяват да елиминират дефицитите.

- За мен най-значимият принос, освен педагогическият (в теоретичен и практически план), е и социалният ефект на резултатите от теоретико-емпиричния модел за включване на деца в ранна предучилищна възраст в различните институционални форми на образование, основан на социално-педагогическа интеграция и партньорство на участниците. Защото именно ефективното повлияване на взаимодействията между тези фактори, отговорни за развитието на децата от най-ранна възраст, превръща предучилищното образователно пространство в среда, осигуряваща бъдещото им добро образование, социално включване и житейско благополучие.
- Сполучливият избор на изследователска извадка от диапазона на съществуващата у нас образователна и социална среда предполага и е до голяма степен „гарант“ и ключ за надеждността и резултатността на разработката на докторантката.
- Акцент, който допринася за стойността и значимостта на дисертацията са и очертаните от автора перспективи за бъдещи изследвания.

Тук бих искала да изкажа поздравления и на научния ръководител – проф. д-р Любослава Пенева

6. Автореферат

Авторефератът съответства на съдържанието на дисертационния текст и представя цялостно и по коректен начин съдържанието и основните постижения в него.

7. Публикации по темата на дисертацията (съдържание и изпълнение на наукометричните изисквания)

Представени са общо три самостоятелни и една в съавторство публикации по темата на дисертационния труд.

Те представляват доклади и статии, отпечатани в: годишно научно методическо списание „Образование и технологии“ – Бургас; сборник доклади от научно-практическа конференция по предучилищно

образование „Водим бъдещето за ръка – заедно с нашите деца“ – Пазарджик и в European Early Childhood Education Research Journal.

Като брой публикацииите отговарят на минималните национални изисквания за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

8. Лични впечатления

Нямам лични впечатления от докторантката Снежана Радева

9. Бележки, препоръки и въпроси.

Въпросът ми е:

- Кое Ви затрудни най-много при интерпретацията на резултатите в дисертацията, съпоставяйки ги и с актуалните очаквани резултати по ДОС от 2016 г., имайки предвид, че концепцията и рамката на изследването са заложили при действието на старата наредба?

10. Заключение

В **заключение**, въз основа на доказаните научни приноси и оригинални постижения, давам **положителна** оценка на дисертационния труд на **Снежана Истилиянова Радева** и предлагам на уважаемото научно жури да ѝ присъди образователната и научна степен „**доктор**” в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление:

1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика).

05.02.2026 г.

гр. Бургас

Изготвил становището:.....

доц. д-р Христула Недялкова